

Sygn. akt II AKa 211/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 lipca 2014 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący:	SSA Stanisław Rączkowski (spr.)
Sędziowie:	SSA Andrzej Kot SSA Wiesław Pędziwiatr
Protokolant:	Anna Turek

przy udziale prokuratora Prok. Okręg. del. do Prok. Apel. Grażyny Nowickiej

po rozpoznaniu w dniu 31 lipca 2014 r.

sprawy **G. K.**

oskarżonego art. 156 § 1 pkt 2 k.k.

z powodu apelacji wniesionej przez oskarżonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Legnicy

z dnia 1 kwietnia 2014 r. sygn. akt III K 137/13

I. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok;

II. zwalnia oskarżonego G. K. od kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze.

UZASADNIENIE

G. K. został oskarżony o to, że w dniu 27 lutego 2013 r. w P., okręgu (...), działając z zamiarem co najmniej ewentualnym usiłował pozbawić życia D. H. w ten sposób, że dwukrotnie ugodził go nożem o długości ostrza około 10 cm najpierw w brzuch, a następnie w prawe ramię powodując u pokrzywdzonego obrażenia ciała w postaci rany klutej podbrzusza z uszkodzeniem jelita cienkiego, jego krezki oraz otrzewnej ściennej w okolicy naczyń biodrowych po stronie prawej skutkującej krwotokiem wewnętrznym oraz wyciekami treści jelitowej do jamy otrzewnej oraz ranę ciętą prawego ramienia, które to obrażenia spowodowały u D. H. ciężki uszczerbek na zdrowiu w postaci choroby realnie zagrażającej życiu, jednakże zamiaru nie zrealizował z uwagi na reakcję obronną pokrzywdzonego i następnie udzielenie ww. pomocy przez Zespół Pogotowia (...),

tj. o czyn z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. i art. 156 § 1 pkt 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Sąd Okręgowy w Legnicy wyrokiem z dnia 01 kwietnia 2014 r. (sygn. akt III K 137/13):

- uznał G. K. za winnego tego, że 27.02.2013 r. w P., okręgu (...), działając w zamiarze bezpośrednim dwukrotnie ugodził nożem D. H. w okolice brzucha w następstwie czego spowodował u pokrzywdzonego ranę kłutą podbrzusza z uszkodzeniem jelita cienkiego, jego krezki oraz otrzewnej ściennej w okolicy naczyń biodrowych po stronie prawej, co skutkowało krwotokiem wewnętrznym, oraz wyciekami treści jelitowej do jamy otrzewnej, a nadto ranę ciętą prawego ramienia, co spowodowało u wyżej wymienionego ciężki uszczerbek na zdrowiu w postaci choroby realnie zagrażającej życiu, tj. przestępstwa z art. 156 § 1 pkt 2 k.k. i za czyn ten na podstawie art. 156 § 1 pkt 2 k.k. wymierzył mu karę 6 lat pozbawienia wolności,

- w punkcie II części dyspozytywnej wyroku (zmienionym postanowieniem Sądu Okręgowego z dnia 25 kwietnia 2014 r. k. 371) na podstawie art. 63 § 1 k.k. zaliczył oskarżonemu na poczet orzeczonej wobec niego kary pozbawienia wolności okresy jego zatrzymania i tymczasowego aresztowania w sprawie od 27.02.2013 r. do 22.08.2013 r. i od 01.09.2013 r. do 01.04.2014 r.,

- na podstawie art. 46 § 2 k.k. orzekł od oskarżonego G. K. na rzecz pokrzywdzonego D. H. nawiązkę w kwocie 5.000,00 zł,

- na podstawie art. 230 § 2 k.p.k. zwrócił pokrzywdzonemu D. H. dowody rzeczowe wyszczególnione w wykazie dowodów rzeczowych k. 69 akt sprawy w pozycji 3,5,6,7,8, zaś oskarżonemu G. K. dowody rzeczowe wyszczególnione w wykazie dowodów rzeczowych k. 69 akt sprawy od pozycji 9 do 12, pozostałe dowody wyszczególnione w pozycji 1,2,4 będące śladami biologicznymi pozostawił w aktach sprawy,

- zwolnił oskarżonego o ponoszenia kosztów sądowych, zaliczając je na rachunek Skarbu Państwa.

Apelację od powyższego wyroku złożył obrońca oskarżonego G. K., zaskarżając go w całości. Obrońca zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

I obrazę przepisów prawa procesowego w postaci:

- art. 7 k.p.k., polegającą na naruszeniu zasady swobodnej oceny dowodów i dokonanej oceny z pominięciem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy, a wyróżniającą się w uznaniu, że uzyskana w toku postępowania opinia psychiatryczna jest wyczerpująca i daje podstawy do wyrokowania w niniejszej sprawie w sytuacji gdy biegli w sposób bezzasadny odrzucili możliwość wpływu niezdiagnozowanych zmian organicznych centralnego układu nerwowego na stan poczytalności oskarżonego G. K., co powoduje, że opinia ta nie może być uznawana za materiał dowodowy będący podstawą wiążących i miarodajnych ustaleń,

- art. 366 § 1 k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k. mającą wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, a polegającą na niewyjaśnieniu wszystkich istotnych okoliczności sprawy, w szczególności nieuzasadnionym odstąpieniu od powołania nowego zespołu biegłych psychiatrów, celem wydania pełnej opinii o stanie zdrowia psychicznego G. K., uwzględniającej uprzednio przeprowadzone badania specjalistyczne mogące określić rozmiar dysfunkcji płatowo czołowo – skroniowych oskarżonego, która mogłaby mieć wpływ na zmianę rozpoznania w zakresie organicznych uszkodzeń struktur mózgowych, a tym samym miałyby wpływ na określenie poczytalności ww. w zakresie stawianego mu zarzutu,

II. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na treść tego orzeczenia, a polegający na poprzestaniu jedynie na ustaleniu, że oskarżony G. K. zarzucanego mu czynu nie dopuścił się w warunkach określonych w dyspozycji art. 31 § 1 i 2 k.k. w sytuacji, gdy dla prawidłowego wyrokowania istotne znaczenie miało również ustalenie, czy oskarżony działał w stanie ograniczonej poczytalności w stopniu innym niż znaczny, gdyż stan taki winien zostać uwzględniony w aspekcie dyrektyw wymiaru kary orzeczonej wobec oskarżonego G. K..

Podnosząc powyższe zarzuty, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Legnicy celem ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Zarzuty jak i wniosek zawarte w apelacji nie zasługują na uwzględnienie. Istota zarzutów apelacyjnych sprowadza się przede wszystkim do kwestionowania opinii biegłych psychiatrów. Stąd też aby ustosunkować się do stawianych zarzutów niezbędnym jest odwołanie się do treści i wniosków opinii.

Postanowieniem z dnia 3 czerwca 2013 r. prokurator Prokuratury Rejonowej w Lubinie dopuściła dowód z opinii biegłych psychiatrów na okoliczności wskazane w postanowieniu. W uzasadnieniu postanowienia podniesiono, iż z wyjaśnień oskarżonego wynika, że G. K. leczy się psychiatrycznie, odwykowo i neurologicznie/ k. 159/.

Biegli psychiatrzy po jednorazowym, ambulatoryjnym badaniu oskarżonego stwierdzili, iż nie są w stanie jednoznacznie wypowiedzieć się na temat stanu psychicznego oskarżonego oraz jego poczytalności tempore criminis. W opinii wskazano, iż z uwagi na to, że oskarżony podał, iż leczył się psychiatrycznie, neurologicznie oraz odwykowo niezbędne jest zapoznanie się przez biegłych z dokumentacją lekarską, która biegłym nie została udostępniona. Podniesiono również, że z uwagi na podawane przez oskarżonego urazy głowy, fakt iż opiniowany chorował na padaczkę konieczne jest rozszerzenie diagnostyki w kierunku wykluczenia ewentualnego organicznego uszkodzenia jego centralnego układu nerwowego. Zdaniem biegłych konieczna była dłuższa obserwacja funkcjonowania oskarżonego, w tym także funkcjonowania społecznego. Stąd też złożyli wniosek o przeprowadzenie obserwacji psychiatrycznej/ k. 168-169/.

Wniosek biegłych został uwzględniony/ k. 208/. W czasie obserwacji psychiatrycznej oskarżonego biegli psychiatrzy zapoznali się z dokumentacją medyczną z dotychczasowego leczenia oskarżonego/ k. 234-235/. W związku z podnoszonymi w czasie badania przez oskarżonego doznanymi w przeszłości urazami głowy przeprowadzono TK głowy. Przeprowadzono również badania psychologiczne oskarżonego.

Z badań psychologicznych wynika, że oskarżony :

1. nie jest upośledzony umysłowo, w testach na inteligencję uzyskał wynik w granicach przeciętnej,
2. nie wykazuje wyraźnych wskaźników zmian organicznych centralnego układu nerwowego,
2. ma osobowość z cechami charakterystycznymi dla dyssocjalnego zaburzenia osobowości.

Oceniając stan psychiczny oskarżonego biegli psychiatrzy wskazali, że w trakcie obserwacji oskarżony nie wykazywał objawów wytwórczych psychozy (urojeń, omamów). W sposób nieudolny próbował sugerować rzekome istnienie omamów w okresie objętym zarzutem. Biegli wskazali, iż oskarżony posiada dyssocjalną osobowość. Występuje u niego zespół uzależnienia spowodowany używaniem alkoholu i substancji stymulujących(amfetamina, metamfetamina).

W opinii sformułowano wniosek, iż G. K. nie jest chory psychicznie obecnie i nie występowały u niego zaburzenia psychotyczne w krytycznym czasie. Nie jest upośledzony umysłowo. Biegli wykluczyli także inne zakłócenia czynności psychicznych mogące mieć wpływ na ocenę poczytalności oskarżonego w tym zaburzenia psychotyczne z kręgu padaczki oraz atypowy bądź patologiczny charakter upicia alkoholowego tempore criminis (zakładając ewentualne połączenie alkoholu z lekami lub/i narkotykami).

U oskarżonego rozpoznano, jak wskazano już wyżej, osobowość dyssocjalną oraz zespół uzależnienia spowodowany używaniem alkoholu i substancji stymulujących(amfetamina, metamfetamina) co nie ma znaczenia orzeczniczego w niniejszej sprawie.

Podawane urazy głowy nie pozostawiły trwałych następstw psychopatologicznych i nie mają one znaczenia orzeczniczego w sprawie podobnie jak podawane leczenie psychiatryczne.

Opisane w zarzucie działanie oskarżonego nie było wynikiem jakichkolwiek zaburzeń chorobowych a do jego ujawnienia przyczynił się spożyty wcześniej alkohol, który w typowy sposób obniża intelektualną kontrolę zachowań i sprzyja wyzwaniu agresji. Oskarżony wielokrotnie wcześniej spożywał alkohol i znane mu było jego działanie. Podawana przez oskarżonego niepamięć okresu krytycznego może wynikać zarówno ze stanu upicia jak i przyjętej linii obrony.

Z opinii jednoznacznie wynika, że w odniesieniu do oskarżonego nie zachodzą warunki art. 31§1 lub §2k.k./ k. 230-240/.

Na wniosek obrońcy oskarżonego/ k. 334/ sąd postanowił wezwać na rozprawę biegłych psychiatrów oraz biegłego psychologa. Na rozprawie w dniu 25 marca 2014 r./ k. 346-347/ sąd umożliwił stronom zadanie pytań biegłym celem wyjaśnienia interesujących strony kwestii. Biegła psycholog wyjaśniła brak podstaw do oceny uszkodzenia centralnego układu nerwowego u oskarżonego. Podobnie jak biegła psycholog także biegli psychiatrzy w odpowiedzi na pytania obrońcy oskarżonego wskazali, że aby mówić o jakichkolwiek zaburzeniach o tak zwanym podłożu organicznym muszą być w stanie klinicznym objawy świadczące o takim uszkodzeniu. Stan psychiczny decyduje o rozpoznaniu i ocenie poczytalności, a nie doszukiwanie się w coraz bardziej czułych badaniach jakiejś zmiany. Oceną poczytalności nie jest doszukiwanie się jakiegoś mikrouszkodzenia. Ewentualne stwierdzenie mikrouszkodzeń nie mogłoby się przekładać na stwierdzenie zaburzeń osobowości.

Obrońca oskarżonego złożył wniosek o powołanie nowego zespołu biegłych i zarządzenie nowej obserwacji psychiatrycznej. W uzasadnieniu swego wniosku jego autor podał, że mikrouszkodzenia płatów czołowo-skroniowych, czyli coś czego biegli nie byli w stanie stwierdzić w wyniku badania TK głowy oskarżonego, mogą wpłynąć na zmianę rozpoznania co do organicznych zaburzeń osobowości, a to z kolei może wpłynąć na kwestię poczytalności z powodu utrudnionej kontroli własnych impulsów i emocji, kontroli zachowania oraz obniżonego krytycyzmu/ k. 348/.

Sąd oddalił powyższy wniosek. Apelacja została sformułowana na bazie wskazanego wniosku i prezentowanego w nim stanowiska.

Zadaniem opinii sądowo-psychiatrycznej nie jest zbadanie całokształtu stanu zdrowia psychicznego oskarżonego a jedynie wydanie opinii o zdolności rozpoznania przez oskarżonego znaczenia czynu, który popełnił oraz zdolności pokierowania swoim postępowaniem. Zgodnie z art. 31§1 i 2 k.k. źródłem niepoczytalności lub też poczytalności w znacznym stopniu ograniczonej są choroby psychiczne(psychozy endogenne, epilepsja, psychozy reaktywne), upośledzenie umysłowe oraz inne zakłócenia czynności psychicznych.

Zważyć należy, iż obrońca oskarżonego nie przedstawił żadnych argumentów, które miały by przemawiać za mikrouszkodzeniami płatów czołowo-skroniowych u oskarżonego. Nawet gdyby założyć, że takie mikrouszkodzenia występują to do tej kwestii biegli się odnieśli. Wskazano już to wyżej. W tym miejscu wystarczy przypomnieć jedynie, iż „ewentualne stwierdzenie mikrouszkodzeń nie mogłoby się przekładać na stwierdzenie zaburzeń osobowości”/ K. 347/. Biegli wyjaśnili, iż w stanie klinicznym musiały by być objawy świadczące o uszkodzeniu, które następnie mogły by się przekładać na zaburzenia o tzw. podłożu organicznym. Takich objawów u oskarżonego w czasie badania nie stwierdzono. W tym zakresie przeprowadzono wystarczające badania. Zdaniem Sądu Apelacyjnego dopiero gdyby badania TK głowy oskarżonego dały powody do przyjęcia, iż występują uszkodzenia w mózgu oskarżonego mające znaczenie orzecznicze można by było rozważyć dalsze poszerzone badania. W ocenianej sprawie wynik badań TK głowy nie wykazał nieprawidłowości/ k. 238/.

Autor apelacji odwołał się do monografii (...)/ s. 6 apelacji/. Przy odwołaniu się do wskazanej publikacji brak wyводу uzasadniającego aby zachowania oskarżonego odpowiadały opisywanym w monografii zaburzeniom. W pracy pod kierunkiem prof. P. L./ dołączonej do akt/ (...) (...) wskazano na rolę badania TK oraz sytuacje, w których należy sięgać po inne metody badań. A więc gdy wynik badania TK wydaje się nieadekwatny do objawów klinicznych występujących u chorego po urazie czaszkowo mózgowym, bądź występują deficyty neurologiczne czy odchylenia w stanie neurologicznym, niepotwierdzone w badaniu TK, wówczas należy sięgać po inne badania.

Sąd odwoławczy ocenia, podobnie jak i uczynił to sąd pierwszej instancji, iż opinia biegłych jest jasna i pełna. Zgodnie z art. 201 k.p.k. nowych biegłych należałoby powołać gdyby opinia nie była jasna lub pełna. Apelujący nie wykazał, że zachodzą okoliczności wskazane w art. 201k.p.k. Oskarżonemu i jego obrońcy umożliwiono bezpośrednie zadawanie pytań biegłym. Biegli odnieśli się do okoliczności, które następnie zostały podnoszone w apelacji. W tym miejscu wskazać należy również, że właśnie art. 201k.p.k. stanowi ewentualną podstawę prawną powołania innych biegłych. Wbrew stanowisku apelującego Sąd Apelacyjny ocenia, iż przewodniczący składu orzekającego w pierwszej instancji baczył aby zostały wyjaśnione wszystkie istotne okoliczności sprawy(art. 366§1k.p.k.). Stąd też sąd pierwszej instancji zasadnie oddalił wniosek o powołanie innych biegłych. Nie naruszył przy tym sąd przepisu art. 167 k.p.k. jak zarzuca się w apelacji, ani nie obraził przepisu art. 201 k.p.k., który mógłby stanowić podstawę powołania innych biegłych gdyby wystąpiły okoliczności, o których mowa w tym przepisie. Opinia biegłych psychiatrów jest jasna i pełna. Zawiera logiczne i przekonujące odpowiedzi na istotne okoliczności dotyczące oceny poczytalności oskarżonego w czasie popełnienia zarzucanego mu czynu. Została wydana po analizie istniejącego materiału medycznego wytworzonego w związku z wcześniejszymi badaniami oskarżonego. Biegli skorzystali również z badań, które uznali za niezbędne, a zarazem wystarczające. Tym samym skorzystali z przysługujących im uprawnień określonych treścią art. 202§2k.p.k. Wypada przypomnieć, to na wniosek biegłych psychiatrów do udziału w wydaniu opinii powołuje się biegłego lub biegłych innych specjalności. Biegli uznali, iż badanie w postaci TK głowy oskarżonego jest wystarczające. W odpowiedzi na pytania apelującego uzasadnili swe stanowisko. Ich argumentacja jest przekonująca. Stąd też zyskała aprobatę sądu.

Brak podstaw do oceny, iż sąd pierwszej instancji procedował z obrażą art. 7 k.p.k. Opinia biegłych została prawidłowo oceniona przez sąd pierwszej instancji. Apelacja nie dostarczyła argumentów, które podważałyby ocenę sądu. Biegli stanowczo stwierdzili w swej opinii, iż „ głównym czynnikiem wywołującym zachowanie oskarżonego w krytycznym czasie był spożyty alkohol”/ k. 347v./. Potwierdza to wywiad środowiskowy/ k. 150/, a także zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w tym wyjaśnienia oskarżonego co do ilości wypitego przez niego alkoholu przed krytycznym zdarzeniem oraz co do jego agresywnych zachowań po alkoholu/ k. 318 i nast./. Oskarżony sam przyznał, iż jest agresywny po alkoholu. Nie stwierdzono aby były z nim problemy gdy nie używa alkoholu. Zważyć należy, iż oskarżony prawidłowo funkcjonował zawodowo wykonując stałą pracę zarobkową, a w miejscu zamieszkania wśród sąsiadów legitymował się pozytywną opinią. Spożyty alkohol leży u podstaw zachowania oskarżonego. Opinia psychiatrów bardzo przekonująco to przedstawia oraz przekonująco wyjaśnia, iż nie było przyczyn wskazanych treścią art. 31§1i §2 k.k., które miałyby wpływ na zachowanie oskarżonego w czasie popełnienia zarzucanego mu czynu. Wskazać należy także, iż apelujący odwołuje się jedynie do „ ujawnienia wskazań mogących świadczyć o zmianach organicznych centralnego układu nerwowego w postaci mikrouszkodzeń płatów czołowo-skroniowych”. A więc odwołuje się hipotetycznie, a w szczególności nie wykazuje, że biegli nie odnieśli się do czegoś co należało uwzględnić. Apelujący odwołał się jedynie do charakteru czynu, okoliczności jego popełnienia, sposobu zachowania oskarżonego w momencie zdarzenia oraz okoliczności dotyczących dotychczasowego trybu życia oskarżonego.

Wskazane wyżej okoliczności nie uszły uwadze sądu pierwszej instancji. Nie uszły również uwadze biegłych w czasie obserwacji psychiatrycznej. Czyn oskarżonego ma prosty przebieg. Jak wskazano już wyżej alkohol wywołał agresję oskarżonego wobec pokrzywdzonego. Ustalenia sądu pierwszej instancji oparte przede wszystkim na zeznaniach pokrzywdzonego wspartych zeznaniami A. J. wskazują, iż agresja nastąpiła po spożytym alkoholu oraz posądzeniu pokrzywdzonego, iż „ sprzedał kogoś” policji.

W związku z zarzutem apelacji wskazanym w punkcie II należy ponownie przypomnieć, iż treść art. 31§1i2 k.k. nie pozostawia żadnych wątpliwości, iż znaczenie orzecznicze ma stwierdzenie niepoczytalności lub też stwierdzenie ograniczenia poczytalności w stopniu znacznym z przyczyn wskazanych w art.31§1k.k. Wskazać przy tym należy, iż jedynie stwierdzenie ograniczenia poczytalności w stopniu znacznym uprawnia sąd do zastosowania nadzwyczajnego złagodzenia kary.

W konsekwencji powyższych rozważań należy ocenić, iż zaskarżony wyrok jest prawidłowy. Przebieg zdarzenia został starannie zrekonstruowany przez sąd pierwszej instancji. Zeznania pokrzywdzonego wsparte innymi dowodami

pozwoły na dokonanie trafnych ustaleń faktycznych. Ocena dowodów jest prawidłowa. Dowody zostały ocenione wszechstronnie w ich wzajemnym powiązaniu. Sąd pierwszej instancji przedstawił przekonującą argumentację dlaczego dał wiarę jednym dowodom a odmówił wiarygodności innym dowodom. Opierając się na opinii lekarskiej/ k. 21/, zeznaniach lekarza operującego M. K./ k. 156 w zw. z k. 334/ oraz opinii biegłej J. S./ k. 221-226/ sąd dokonał prawidłowej oceny prawnej zachowania oskarżonego.

Wymierzając oskarżonemu karę Sąd Okręgowy w Legnicy uwzględnił wskazania wynikające z ustawowych dyrektyw wymiaru kary. Sąd dał temu wyraz w pisemnym uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Słusznie sąd pierwszej instancji wskazał na szereg okoliczności obciążających. W chwili czynu oskarżony miał ukończone 26 lat. Dotychczas był trzykrotnie karany, w tym za rozbój i pobicie. Nadużywa alkoholu. Wie o swoich problemach alkoholowych i swoim agresywnym zachowaniu po alkoholu, jednakże nie podejmuje właściwych działań, w tym stanowczego leczenia aby zapobiec swym problemom. W konsekwencji czynu oskarżonego pokrzywdzony doznał dotkliwych szkód. Z zeznań pokrzywdzonego wynika, że został zwolniony z pracy po trzymiesięcznym zwolnieniu lekarskim. Po zabiegu operacyjnym nadal odczuwa bóle. Musi stosować lekkostrawną dietę. Prawidłowo też sąd pierwszej instancji ustalił, iż brak po stronie oskarżonego okoliczności łagodzących. Stąd też wymierzonej oskarżonemu kary nie sposób ocenić jako karę rażąco niewspółmierną.

Także pozostałe rozstrzygnięcia zawarte w zaskarżonym wyroku są prawidłowe. Stąd też Sąd Apelacyjny utrzymał w mocy zaskarżony wyrok. Podstawę prawną rozstrzygnięcia stanowi art. 437§1k.p.k.

Sytuacja materialna oskarżonego – brak majątku oraz stałego źródła dochodów – uzasadniała zwolnienie go od zwrotu Skarbowi Państwa wydatków wyłożonych w postępowaniu odwoławczym. Podstawę prawną rozstrzygnięcia w tym zakresie stanowi art. 624§1k.p.k.